

Konferencja naukowa pt. *Standardy świeckości władzy wykonawczej i sądowniczej*, Sromowce Niżne, 7-9 marca 2012 r.

W dniach 7-9 marca 2012 r. w Sromowcach Niżnych nad Dunajcem (woj. małopolskie) odbyła się konferencja naukowa pt. *Standardy świeckości władzy wykonawczej i sądowniczej*, zorganizowana przez Polskie Towarzystwo Prawa Wyznaniowego. Inicjatywa zorganizowania spotkania naukowego o takiej tematyce zrodziła się w odwołaniu do celów statutowych Towarzystwa, którymi są nie tylko integracja środowiska specjalistów z zakresu prawa wyznaniowego, ale również popieranie rozwoju nauki prawa wyznaniowego, m.in. poprzez inicjowanie dyskusji nad węzłowymi zagadnieniami z tego zakresu, a do takich należy niewątpliwie zagadnienie świeckości państwa. W przerwie obrad konferencji odbyło się ponadto coroczne Walne Zgromadzenie Członków Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego, tym razem połączone z wyborem władz Towarzystwa na drugą kadencję (lata 2012-2016).

W imieniu organizatora konferencji przybyłych na nią powitał i obrady otworzył Prezes Zarządu PTPW prof. nadzw. dr hab. Tadeusz J. Zieliński (Chrześcijańska Akademia Teologiczna). Sesja I zatytułowana została: *Państwo świeckie – zagadnienia ogólne*. Rozpoczęło ją wystąpienie prof. nadzw. dr hab. Piotra Stanisza (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) pt. *Pomiędzy prawnym a ideologicznym rozumieniem świeckości państwa*, w którym prelegent zwrócił uwagę, że nie jest właściwym mówienie o prawnym, kompleksowym modelu świeckości państwa formułowanym abstrakcyjnie, ale należy raczej odnosić się do modelu świeckości *hic et nunc*, to jest modelu wynikającego z całokształtu aktualnie obowiązujących norm konstytucyjnych danego państwa. Podkreślił, że odwołując się do koncepcji świeckości państwa, trzeba mieć świadomość różnicy między koncepcją prawną, to jest opartą na obowiązujących przepisach prawa, a koncepcjami, które choć są często zbiorami zasadnych postulatów, to jednak pozostają jedynie koncepcjami teoretycznymi. W kolejnym przedłożeniu pt. *Trybunał Konstytucyjny wobec kwestii światopoglądowych*, prof. nadzw. dr hab. Jarosław Szymanek (Uniwersytet Warszawski) przybliżył najważniejsze wypowiedzi sądu konstytucyjnego odnoszące się do dziedziny konfesyjnej. Sesję zakończył dr Konrad Walczuk (Akademia Podlaska), który w swoim wystąpieniu postawił pytanie: czy demokratyczne państwo prawne musi być świeckie? Konkludując swoje wywody,

prelegent stwierdził, że nie jest to konieczne, byleby zapewniało każdemu wolność sumienia i wyznania.

Sesję II. pt. *Edukacja i ceremoniał religijny w świeckim państwie* rozpoczął referat prof. nadzw. dr hab. Tadeusza J. Zielińskiego zatytułowany: *Nauczyciel szkoły publicznej a obowiązki z art. 25 ust. 2 Konstytucji RP*. Prelegent omówił w nim obowiązki nauczycieli wynikające z konstytucyjnej zasady bezstronności władz publicznych w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych, zobrazowując swoje wywody odwołaniami do kazusów zaczerpniętych z życia. Zjawisko recepcji prawa wewnętrznego związków wyznaniowych w procedurze zawarcia małżeństwa cywilnego w prawie polskim i jego ocenę pod kątem zgodności z konstytucyjną zasadą bezstronności przybliżyła dr Anna Tunia (KUL). Temat: *Nabożeństwa religijne z ceremoniałem wojskowym* przedstawił dr Piotr Steczkowski (Uniwersytet Rzeszowski). Odnosząc się do „Ceremoniału Wojskowego Sił Zbrojnych RP” wprowadzonego decyzją Ministra Obrony Narodowej w 2009 r., omówił reguły postępowania żołnierzy oraz zasady udziału wojskowej asysty honorowej w nabożeństwach religijnych.

Sesja III. poświęcona została zagadnieniom związanym z majątkiem kościelnym w państwie świeckim. W trakcie jej obrad dr hab. Andrzej Szymański (Uniwersytet Opolski), opierając się w dużej mierze na materiałach archiwalnych, omówił działania aparatu wyznaniowego PRL wobec nierzymskokatolickich związków wyznaniowych na Mazowszu płockim w kontekście deklarowanej wówczas świeckości państwa. Następnie dr Andrzej Rapała (KUL) przybliżył wybrane problemy wynikające ze stosowania prawa wewnętrznego związków wyznaniowych w sprawach majątkowych. Z kolei dr Marek Bielecki (KUL) omówił z perspektywy działalności wymiaru sprawiedliwości oraz organów administracji publicznej problem statusu prawnego niektórych obiektów sakralnych o charakterze zabytkowym, leżących na pograniczu polsko-ukraińskim. Sesję zakończyło wystąpienie dra Michała Chajdy (KUL), w którym spojrzął on na zagadnienie wyłączenia egzekucji przedmiotów służących do wykonywania praktyk religijnych jako na przejaw neutralności państwa.

Sesja IV. przebiegająca w drugim dniu obrad toczyła się wokół zagadnień związanych z procedurami sądowymi oraz procesem podejmowania decyzji w państwie świeckim. Standardy świeckości w procesie karnym przedstawił prof. zw. dr hab. Artur Mezglewski (Politechnika Radomska), a problem sprzeciwu sumienia w adwokaturze – dr Michał Skwarzyński (KUL). Kognicja sądów powszechnych (świeckich) w zakresie kanonicznych procesów

mażeńskich z udziałem niekatolików była przedmiotem rozważań podjętych w referacie wygłoszonym przez dr Justynę Krzywkowską oraz mgr Aleksandrę Bitowt (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski). Na zakończenie tej sesji standardy świeckości władzy w kontekście antycypacji zachowań przyszłych zanalizowała mgr Małgorzata Tunia (Uniwersytet Gdański).

Wieńcząca konferencję sesja V. zatytułowana została: *Uzewnętrznianie religii a świeckość państwa*. Pytanie: *Krzyż w budynkach publicznych – tak czy nie?* postawił w swoim wystąpieniu prof. zw. dr hab. Ryszard Małajny (Uniwersytet Śląski), zaś dr Jerzy Nikołajew (KUL), odwołując się do wyroku ETPC w sprawie Lautsi przeciwko Włochom, podjął temat symboli religijnych w kontekście świeckości państwa. Prawo do milczenia w sprawie światopoglądu i przekonań religijnych w Niemczech i Polsce porównał mgr Jakub Cupriak (Uniwersytet Warszawski), a dr Piotr Michalik (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II) przeanalizował zagadnienie: świeckość władzy a *invocatio* i *nominatio Dei* w Stanach Zjednoczonych Ameryki.

Zamykając obrady konferencji, Prezes PTPW w sposób szczególnie podziękował prof. Arturowi Mezglewskiemu, który wziął na siebie ciężar związany z organizacją tego przedsięwzięcia. Zarówno same obrady, jak i spodziewana publikacja materiałów pokonferencyjnych, z pewnością przyczyniły się do zintensyfikowania dyskusji nad tym jednym z najistotniejszych aspektów prawa wyznaniowego Rzeczypospolitej Polskiej. Należy mieć nadzieję, że zaowocuje to przyjęciem przez władze publiczne form i rozwiązań służących pełniejszej realizacji przepisów Konstytucji RP w zakresie stosunków wyznaniowych.

Marta Ordon

Konferencja naukowa pt. *Małżeństwo kanoniczne i skutki cywilne jego zawarcia w państwach Europy środkowo-wschodniej (na przykładzie regulacji prawnych w Polsce, Czechach i Słowacji)*, Katowice, 19 kwietnia 2012 r.

W dniu 19 kwietnia 2012 r. w auli Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach odbyła się międzynarodowa konferen-